Anul al 56-lea
14 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 126. 288/932

Nr. 67 Vineri 10 Martie 1939
14 Pagini P IIII

„ASOCIAȚIUNEA" SIBIIU

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

ABONAMENTE IN TARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

DIRECTOR ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

Abecedarul în cazărmi

Intr'o recentă dare de seamă a uneia din instituțiile anexe ale Fundațiilor Regale, am văzut un sumbru tablou al satelor noastre. Cu nume și cu cifre care nu mai lasă nicio îndoială, statistica și descrierile, care înfățișează viața atât de grea și de rudimentară a țăranului român, ne întristează și ne îngrijorează. Este vorba de izvorul de vitalitate al neamului nostru care se prezintă tot mai slab.

Populația pare a spori numericește, dar condițiile de trai și nivelul ei de viață sunt în scădere continuă. Situația economică a satelor e foarte grea. Desechilibrul dintre prețurile produselor agricole și ale celor industriale vlăguește toate puterile plugarului. Criza ajută fărămițarea proprietății agricole, înrăurind în rău calitatea și chiar cantitatea producției. Lipsa de credit înlesnește acțiunea devastatoare a cametei. Iar în unele părți, cum citeam într'o dare de seamă a prefectului din Câmpulungul Bucovinei, alcoolul și evreii pun vârf sărăciei. Apoi bolile, care fac ravagii cauzând o mortalitate aproape constantă de 20 la mie în fiecare an, (în multe părți copiii sub un an mor în proporție de 30 la sută!) subalimentația și analfabetismul închee lanțul atât de dureros al suferințelor și racilelor satului românesc.

De sigur, asupra acestor stări de lucruri s'a scris în ultimul timp foarte mult. Oricât s'ar scrie, însă, niciodată nu va fi destul față de importanța problemei și de caracterul ei.

Noi, în cadrul acestui articol, ne vom mărgini numai să facem o sugestie în legătură cu această din urmă suferință și rușine a satelor noastre, care e analfabetismul și care vine ca o încoronare a tuturor celorlalte lipsuri și nevoi ale trudnicului rob al pământului.

In secolul XX, al radioului și al rotativelor care varsă sute de mii de tipărituri pe oră, România are sate unde procentul neștiutorilor de carte întrece cifra de 60 la sută.

Tinerii ca și bătrânii dau pretutindeni același tribut analfabetismului.

Multe sunt de spus și de făcut în această privință pentru îndreptarea răului. Dar pentrucă trebue să fim practici, ne gândim ca măcar tineretul care poate fi mai ușor modelat, măcar el să fie smuls din besna în care l-au aruncat împrejurările vitrege.

Iată, au fost incorporați zilele acestea sute de mii de flăcăi de prin orașe și sate și trimiși la regimente pentru stagiul militar. Dintre ei, mulți au scăpat de sub acțiunea și controlul școalei primare. Sunt însă la corpuri și destui ostași cu știință de carte și chiar titrați universitari, învățători, absolvenți de liceu, etc. Aceștia ar putea fi utilizați la instruirea camarazilor lor analfabeți. Fiecare dintre cei cu carte mai multă ar putea lua pe seama sa unu, doi, trei și chiar mai mulți dintre soldații analfabeți, fiind obligat ca până la sfârșitul stagiului să fi predat acestora un anumit număr de cunoștințe elementare. Intre notele de calificare și de înaintare să intre și aprecierea destoiniciei ca „învățător" și a sârguinței ca „elev".

Un distins ofițer, d. col. At. Soreanu, ne încredința că d-sa a întrebuințat metoda aceasta și a obținut rezultate satisfăcătoare. După doi ani de învățătură la regiment, mulți ostași s'au întors în sate complect transformați sufletește.

Erich Maria Remarque ne informează, în sguduitorul său jurnal de război „Nimic nou pe frontul de vest", că Reichswerul (armata germană) are adevărate școli primare în cazărmi.

De ce să nu avem și noi aici, unde se simte atâta nevoe, asemenea școli?

TUFĂNELE IN ULCICĂ — LUCHIAN

Pământ necultivat

Cine străbate țara dela un capăt la altul, își poate da seama de bogăția imensă a pământului românesc. Pământ binecuvântat de Dumnezeu, dar nu peste tot lucrat cu dragoste și pricepere de oameni.

Ici și colo, gospodării îngrijite, cu pridvoare împodobite cu verdeață, înconjurate de pomi roditori și mici grădini de zarzavat. In majoritatea gospodăriilor țărănești este însă multă lipsă și mai ales multă neîndemânare. Căci, în multe locuri, în cea mai mare parte, agronomii nu și-au înțeles menirea ce aveau de împlinit în urma revoluției sociale a împroprietăririi. S'au mulțumit să facă statistice în birouri ca la oraș, fără putința de a înțelege sufletul țăranului și mai ales fără dorul de a-i spori dragostea de muncă, în vederea măririi capacității de producție și de câștig. Roadele acestei mentalități nu au fost dintre cele bune.

Țăranul, nu numai că nu știe a munci rațional și spornic, dar ceeace e important pentru viitorul unei țări agricole, nu se simte atras de pământ, altfel decât singularul sentiment de proprietate.

Așa se explică, cum se lasă ogoare în paragină, cum în jurul casei lui nu cresc legumele trebuitoare gospodăriei, sau măcar o floare. Sunt țărani cari cumpără din centre orășenești legume pentru hrană, pe prețuri urcate și greu de suportat. Dacă s'ar face o socoteală a peticilor de pământ necultivate, s'ar constata câte isvoare de bogăție și de sănătate se pierd.

Căci problema are și alte aspecte. A îngriji curtea, a o împodobi cu flori și trifoi, însemnează a lua copiii din praful șoselelor și a-i așeza în mediuri sănătoase.

In alte țări, cari nu cunosc diversitatea reliefului țării noastre, munca agricolă se săvârșește cu o grijă apostolică.

Pământul e așternut anevoie pe roci, semne ale sărăciei, mărind astfel suprafața cultivabilă și ca atare avuția națională. Acolo unde străbate soarele, munca omului se întinde până în marginea șoselelor și drumurilor de fier. Fiecare bucățică de pământ rodește ceva. Consecințele acestei practice sunt importante. Prin sporirea capacității în genere a producției de alimentație, a zarzavaturilor de tot felul, se ieftenește simțitor viața consumatorului, atât la țară cât și la oraș.

La noi, de o parte și de alta a șoselelor se întind suprafețe mereu necultivate, pline de bălării. Dacă s'ar aduna toate aceste suprafețe, s'ar constata că se pierd mari posibilități de avuție.

Trebuie ca țăranul să vadă în munca fiecărui petec de pământ suprema sa rațiune pe lume. Din împlinirea acestui ideal, nădăjduim, că în ritmul de viață nouă, actualul ministru al agriculturii, d. N. Cornățeanu, un tânăr profesor universitar, cunoscător în deaproape al realităților noastre rurale, va putea realiza idealul așa de frumos exprimat de Virgiliu, în cuvintele: o fortunatos nimium agricolas sua si bona norint! (O fericiți agricultori, dacă și-ar cunoaște menirea lor!).

M. G. CONSTANTINESCU

SCRISORI DIN LONDRA

Tăcerea, arma diplomației

de AUGUR

Londra, Martie

Am ajuns la un moment extrem de interesant în relațiile internaționale. Chestiunea spaniolă e pe cale de a fi clasată și acum a venit rândul lichidării problemei franco-italiene.

Această problemă prezintă un fapt caracteristic și anume, că principala dificultate nu constă în lichidarea ei, ci în felul cum începi s'o rezolvi.

După ce au pozat pentru galerie, de o parte ca și de cealaltă, partidele întâmpină o anumită dificultate: să fie sincere și să vorbească înțelepțește. Stăruim în a crede că tocmai în această etapă preliminară, intervenția britanică — oricât s'ar spune — ar fi dintre cele mai folositoare. Căci în curând Italia și Franța se vor înțelege mai ușor decât se crede în genere. In duelurile dintre diplomațiile naționale, obișnuim, cititorii noștri o știu, să însemnăm loviturile. Bunăoară, n'am uitat să notăm succesul acordat diplomației franceze de concurența sa italiană, cu ocazia publicării la Roma a primelor condiții ale evacuării Spaniei de legionarii italieni.

Italienii, uitând să spună că plecarea voluntarilor depindea, înainte de toate, de voința lui Franco, au făcut jocul partidului francez, care n'a uitat să tragă foloase din aceasta, ca să-și îmbunătățească poziția la Burgos. Foloasele acestea au fost pierdute însă într'o anumită măsură, când amânările recunoașterii oficiale a guvernului naționalist de către Franța au permis diplomației italiene să facă o restabilire.

Dar foloasele n'au revenit cu adevărat de partea Italiei, decât acum când s'a văzut rezultatul întrebuințării de Roma a uneia dintre cele mai bune arme ale diplomației: tăcerea.

In adevăr, tăcerea este o armă de temut, care permite să revii asupra multor greșeli. Astfel, socotim că Ducele menținând tăcerea asupra naturii exacte a cererilor sale, îndreaptă răul făcut cauzei italiene de volubilitatea

(Continuare in pag. 2-a)

Principii moștenitori ai Danemarcei au plecat in Statele-Unite

Copenhaga, 7 (Rador). — Principele Moștenitor Frederick și Principesa Ingrid au plecat Marți la Londra și de acolo spre Statele Unite, via canalul Panama.

Perechea princiară sosește la Lon Angeles la 6 Aprilie și de aci va pleca să viziteze San Francisco, Parcul Național și marele Canyon, iar la 2 Mai vine la New-York pentru a deschide pavilionul Danemarcei la expoziția internațională.

Legea pentru apărarea antiaeriană

Apărarea teritoriului țării și a populației civile, impotriva pericolului aerian, a impus și la noi o lege specială.

Această lege cuprinde dispozițiuni importante, atât pentru apărarea antiaeriană activă, cât și pentru apărarea zisă pasivă.

In alte țări s'a lăsat în grija autorităților militare organizarea apărării zonei frontierelor și a teritoriului împotriva atacurilor aeriene; iar autorităților civile (ministerul de interne), organizarea apărării pasive, în vederea protecției populațiunii nebeligerante.

Specialiștii au criticat, atât termenul „apărare pasivă", cât și organizarea ei separată de cea activă.

Intr'un studiu publicat în „Revue des Deux Mondes", generalul Duchêne scrie:

„Acest termen (apărarea pasivă) adeseori criticat, nu-i admis oficial și n'are sens de cât în opoziție cu acela de apărare pasivă.

Apărarea aeriană totală este, în adevăr, realizată, fie prin mijloace active (avioane, tunuri, mitraliere), fie prin mijloace pasive (adăposturi, măști)".

Această definiție este logică, de oarece nu se poate concepe o apărare pasivă, separată și independentă de cea activă. In stare de război, pericolul aerian reclamă, atât mijloace de apărare activă, cât și mijloace de apărare pasivă.

Cum ar putea fi asigurată protecția populațiunii civile din centrele urbane, împotriva unui atac aerian, numai prin mijloacele apărării pasive, adică prin adăposturi și măști?

Dacă aviația inamică de bombardament nu va întâmpina nici o rezistență; dacă nu i se va opune un sistem de apărare activă, ea va putea, în condițiile cele mai ușoare, să-și îndeplinească opera de distrugere.

De aceea s'a ajuns la organizarea apărării antiaeriene totale, — activă și pasivă.

Legea franceză din 8 Aprilie 1935 cuprinde dispoziții relative la organizarea acestui tip complet de apărare antiaeriană. Intenția legiuitorului francez n'a fost să lase numai puterilor publice obligațiunea și răspunderea luării și aplicațiunii măsurilor impuse de apărarea teritoriului, ci a impus o parte din obligațiuni și răspunderi, particularilor, sub forma unei cooperări dirijată, controlată și supravegheată de organele competinte ale ministerului de interne.

In legea noastră pentru apărarea antiaeriană activă și pasivă a teritoriului, s'a urmărit organizarea, conducerea, controlul și coordonarea tuturor mijloacelor și operațiunilor necesitate de această apărare totală de către ministerul aerului și marinei.

Este bine că legea aceasta a pornit dela concepția apărării antiaeriene, totale, lăsându-se unui singur organ — ministerul aerului și marinei — organizarea ei și răspunderea aplicării dispozițiilor ce cuprinde.

Cum nu se poate improviza în ultimul moment, în ajunul unui război, atunci când pericolul aerian este iminent, o asemenea apărare antiaeriană a teritoriului și a populațiunei, legea aceasta era necesară, ca să fie aplicată din timp de pace. Așa de ex. populațiunea validă trebuie să fie obicinuită din timp de pace cu măsurile ce se vor lua în caz de pericol aerian, pentru propria sa protecție. După cum tot din timp de pace trebue să fie aplicate măsurile, cu caracter obligator, privitoare la construirea adăposturilor individuale și colective, la regimul protecției contra bombardamentelor, precum și sarcinele impuse proprietarilor și întreprinderilor industriale și comerciale spre a se utila cu mijloacele technice necesare apărării active antiaeriene.

Dat fiind scopul ce se urmărește prin această lege — apărarea teritoriului țării și protecția populațiunii — dispozițiile ei cu caracter obligator și financiar, fiind foarte importante, publicul e dator să le cunoască în propriul său interes.

Regele Christian al Danemarcei, care se află în vilegiatură pe coasta de Azur trece în revistă o companie a batalionului de vânători alpini, al cărui caporal de onoare este.

Citiți în pag. 7-a

Dispoziții cu privire la funeraliile Patriarhului Miron

Când va fi adus corpul in Capitală

Limba noastră

„Cultură" și „educație"...

Primesc o scrisoare din care desprind: „Sunt din Moldova și mă chiamă Ruxanda. Venită de câțiva ani în orașul cel mare al țării, am avut de stat la vorbă cu muntenii, care îmi spun că numele meu nu este Ruxan*da*, ci Ruxan*dra*. Știu că în cărți e scris și Ruxan*da* și Ruxan*dra*, dar nu știu care e cel adevărat... Tare mult aș vrea să știu dacă într'adevăr vreo româncă a purtat acest nume...".

Corespondenta mea îmi scrie numele cu *z*, Pizani, spunând că nu cunoaște „adevăratul" meu nume.

Nici o mirare că nu-mi cunoaște numele, de vreme ce nu-l cunoaște nici pe al ei.

Din *Alexandra*, nume care se întâlnește rar chiar la pătura de sus, avem formele populare *Ruxandra, Ruxanda, Rusanda, Sanda*. Grigore Ureche scrie: „Doamna *Rucsanda* (doamna lui Lăpușneanu) ...era o femeiă creștină, înțeleaptă, destoinică și Dumnezeească, și la toate bunătățile plecată și milostivă...".

„Ca mulți alții, îmi scrie părintele Ștefan Coteanu, din comuna Tangâru, județul Vlașca, urmăresc și eu scrisul domnieivoastre din „Universul", prin care voiți a face pe *români* să vorbească *românește*.

„Orășenii, „intelectualii", poate că-și dau seama de înțelesul vorbelor străine atunci când le vorbesc, amestecându-le cu cele românești.

„E întristător însă, că sătenii din parohia mea folosesc „vorbe boierești" (cum le spun ei), fără a le ști înțelesul. De unde le vor fi auzit, nu știu, fiindcă atât eu, cât și domnii învățători, ne ferim, ca de foc, de „vorbe boierești". Iată cum vorbesc unii oameni din sat dela mine (unii nu știu carte, alții au câte 2-3 clase primare):

1. — „Da, nu mai vorbiți voi, mă! Cum o *deceda* domnul (învățător), așa rămâne" — voind a spune: „Cum va *decide*", hotărî...

2. — „Eh! Când va veni comisia la fața locului, *se dizolvă* chestiunea" — *se rezolvă*, se lămurește.

3. — „Mă duc să-l *tracționez* pe moș Radu, cu spirt, că e bolnav" — *să-l fricționez*, (românul zice: „să-l trag cu spirt").

4. — „Ce e *bigotismul* ăsta pe voi, mă?" — în loc de „nepăsare", „nesimțire".

5. — Voind să spună că un băiat e cam prost, nu e în toate mințile lui, un sătean zice: „A! păi ăla e *simpatic* rău, părinte!".

„Aș putea să mai înșirui multe de acestea. Mă opresc.

„Sătenilor mei nu le vine bine când eu încerc a-i lămuri, îndemnându-i să vorbească românește. Mi-o iau în nume de rău. Le spun însă, că nu din răutate fac aceasta, ci din dorința de mai bine".

Nu numai sătenii, părinte, dar și destui orășeni nu-și dau seamă, de multe ori, de înțelesul cuvintelor străine, pe care le folosesc în vorbirea lor. Unul zice *adversitate* cu înțeles de *dușmănie*, deși cuvântul înseamnă *soartă rea*. Altul scrie: *abstinența* profesorilor, în loc de *abținerea* profesorilor. Altul scrie *autarhie*, stăpânirea unuia singur, în loc de *autarchie*, citește: *autarkie*, îndestulare prin tine însuți. Și multor intelectuali, ca și sătenilor din comuna Sfinției tale, nu le vine bine, când încerci a-i lămuri, îndemnându-i să vorbească românește. Și ei „o iau în nume de rău".

Vinovată e școala. La școală *nu se învață limba română*. Se învață cuvinte străine, pe care apoi, fiecare, le rostește și le întrebuințează, după cum se pricepe.

Intr'o revistă, pentru „cultura" și „educația" școlarilor, revistă pusă sub direcția unui profesor de română, cu mare faimă, între multe altele, citesc:

„Nu trebue *să juri* pe ultima carte citită". Autorul a voit să zică: nu trebue *să primești orbește* părerile din ultima carte citită. Francezii zic: *jurer* sur la parole du maître = să primești orbește părerea maestrului. Dar, românește, *„să juri pe ultima carte"* n'are nici un înțeles.

Mai citesc groasnicul franțuzism „are loc", care nu poate lipsi, se vede, din „cultura" școlarului român: „Cina *are loc*, sgomotos și cu multă voe bună".

Mai citesc sub titlul *„Precocitate"*: „Mama povestește unei prietene că băiețelul ei a *căpătat dinți* fără să-l doară deloc și că-i are *de acum* (ovreism, în locul lui *deja*) pe toți".

Cuvinte fără înțeles, franțuzisme, ovreisme, toate astea pentru „cultura" școlarilor!...

Și mai citesc, sub titlul *„Soluție..."* următoarea glumă de cel mai prost gust:

„Petrică e de câteva zile ucenic la o cofetărie. Un vecin îi spune:

„— Ce de prăjituri trebue să mănânci tu acum!

„— *Imposibil*, stăpânul le numără.

„— Și chiar nu mănânci, nici una?

„— Nici una. *Dar le ling pe toate*".

„Le ling pe toate"... Asta, de sigur, pentru „educația" școlarilor.

Grea e, părinte, lupta celor cari au „dorința de mai bine".

T. PISANI

——xXO■OXx——

Gandhi a incetat greva foamei

Bombay, 7 (Rador).— *Mahatma Gandhi a anunțat azi dimineață că a părăsit postul său voluntar, întrucât conflictul dintre el și maharadjahul din Rajkot a fost aplanat prin negocieri.*

La aceste negocieri, lordul Liulithgows, vice-regele Indiei, a luat o parte activă.

Greva foamei lui Gandhi a durat deci exact 4 zile, 2 ore și 55 de minute.